

EXPUNERE DE MOTIVE

I. MOTIVUL EMITERII ACTULUI NORMATIV

Cerințele care reclamă intervenția normativă

Dreptul la un proces echitabil constituie unul dintre pilonii fundamentali ai statului de drept, fiind consacrat atât prin art. 21 din Constituția României, republicată, cât și prin art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Componentă esențială a acestui drept este reprezentată de înștiințarea efectivă a părților cu privire la procedura judiciară în care sunt implicate, deoarece numai prin citarea corectă și completă a părților se poate asigura exercitarea efectivă a dreptului la apărare, garantat de art. 24 din Constituția României.

Procedura citării reglementată de Codul de procedură civilă - Legea nr. 134/2010, republicată - prevede mai multe ipoteze în care comunicarea actelor de procedură nu se poate efectua în condiții obișnuite, precum situațiile în care destinatarul nu este găsit, refuză primirea actului sau adresa indicată nu poate fi identificată. În asemenea situații, agentul procedural întocmește un proces-verbal prin care consemnează împrejurările care au împiedicat înmânarea actului. Potrivit reglementării actuale a art. 163 alin. (5), acest proces-verbal face dovada până la înscrierea în fals cu privire la faptele constatate personal de cel care l-a încheiat.

Standardul probator stabilit prin actuala reglementare se dovedește excesiv și disproporționat în raport cu natura actului și cu calitatea celui care îl întocmește. Înscrierea în fals reprezintă o procedură de natură cvasi-penală, complexă, costisitoare și greu accesibilă justițiabilului obișnuit. Aceasta presupune o procedură incidentală în cadrul căreia partea trebuie să impute, în esență, o faptă de fals agentului procedural, fapt ce determină o reticență justificată din partea justițiabililor și o aplicare practică extrem de redusă a acestei căi de combatere a procesului-verbal. În consecință, partea care a fost prejudiciată printr-o consemnare eronată a împrejurărilor citării se află, de cele mai multe ori, în imposibilitatea practică de a-și apăra drepturile procesuale.

Insuficiențele reglementării actuale se manifestă, în primul rând, prin existența unui dezechilibru semnificativ între poziția procesuală a părții și forța probantă conferită unui act administrativ-procedural. Procesul-verbal întocmit de agentul procedural beneficiază, în prezent, de aceeași forță probantă ca un act autentic notarial, deși este

Întocmit de un funcționar al instanței într-un context operațional în care erorile, de adresă, de identificare a destinatarului, de consemnare a refuzului primirii sau a absenței de la domiciliu, sunt frecvente și obiectiv inevitabile.

În al doilea rând, practica judiciară confirmă că numeroase situații în care părțile au fost judecate în lipsă și pronunțarea unor hotărâri ce ulterior trebuie desființate sau retractate au la origine consemnări inexacte cuprinse în procesele-verbale de citare. În aceste cazuri, partea afectată se confruntă cu un cerc vicios: nu poate combate consemnările procesului-verbal decât prin înscriere în fals, iar accesul efectiv la această procedură este, în practică, iluzoriu pentru justițiabilul obișnuit, mai ales în lipsa asistenței juridice de specialitate.

În al treilea rând, reglementarea actuală creează o incoerență sistemică în interiorul Codului de procedură civilă, întrucât numeroase alte procese-verbale întocmite de organele judiciare sau de executare beneficiază de forța probantă „până la proba contrară”, standard care s-a dovedit pe deplin suficient pentru a asigura securitatea juridică, fără a sacrifica însă posibilitatea reală de apărare a părții. Menținerea unei distincții atât de nete în privința procesului-verbal de citare nu se justifică nici prin natura actului, nici prin calitatea agentului procedural.

Principiile de bază și finalitatea reglementărilor propuse

Prezenta propunere legislativă se fundamentează pe principiul accesului efectiv la justiție, pe principiul echilibrului procesual și al egalității armelor între părți, pe principiul proporționalității între mijloacele procedurale instituite și scopul urmărit, precum și pe principiul protecției efective a dreptului la apărare. Aceste principii izvorăsc din Constituția României, din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și din tradiția dreptului procesual român.

Finalitatea reglementării propuse constă în restabilirea unui echilibru rezonabil între forța probantă a procesului-verbal întocmit de agentul procedural și posibilitatea reală a justițiabilului de a contesta consemnările eronate sau incomplete cuprinse în acesta. Soluția legislativă propusă, respectiv înlocuirea sintagmei „înscrierea în fals” cu sintagma „proba contrară”, nu suprimă caracterul probant al procesului-verbal, ci ajustează standardul de combatere a acestuia la unul rezonabil și accesibil oricărei părți interesate.

Elementele de noutate ale reglementării propuse constau în recunoașterea expresă a faptului că procesul-verbal de citare, deși constituie un mijloc de probă valoros,

nu trebuie să beneficieze de un statut probator privilegiat care să facă iluzorie posibilitatea de combatere a sa. Această recunoaștere se înscrie în tendința mai amplă de modernizare a dreptului procesual civil român, orientată către asigurarea efectivă a drepturilor procedurale ale părților, nu doar a unei garantări formale a acestora.

Reglementarea propusă păstrează intacte garanțiile pentru buna desfășurare a procesului judiciar: procesul-verbal continuă să facă dovada împrejurărilor constatate de agentul procedural, sarcina probei contrare incumbând părții care invocă inexactitatea celor consemnate. Astfel, se asigură un echilibru între prezumția de regularitate care însoțește actele întocmite de organele de justiție și dreptul fundamental al părții de a fi efectiv ascultată și apărată.

Fundamentarea științifică și documentară

Necesitatea modificării art. 163 alin. (5) din Codul de procedură civilă este susținută de doctrina procesuală română consolidată, care a evidențiat în repetate rânduri caracterul excesiv al standardului probator actual. Lucrările de specialitate în materia dreptului procesual civil au criticat constant menținerea unei forțe probante echivalente actului autentic pentru un document întocmit într-un context operațional, fără garanțiile procedurale specifice actelor notariale, și au propus alinierea regimului probator la cel aplicabil altor procese-verbale întocmite de funcționarii instanțelor.

Analiza comparativă a sistemelor procedurale din statele membre ale Uniunii Europene relevă că majoritatea acestora aplică standardul „probei contrare” sau echivalente pentru procesele-verbale întocmite de agenții de procedură, fără ca această abordare să conducă la o slăbire a securității juridice sau la abuzuri procesuale. Dimpotrivă, asemenea soluții s-au dovedit a fi compatibile cu exigențele dreptului la un proces echitabil consacrat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și au contribuit la consolidarea încrederii justițiabililor în mecanismele procedurale.

Statisticile privind procedurile de retractare a hotărârilor judecătorești pentru nelegala citare, precum și volumul redus al cererilor de înscriere în fals introduse în legătură cu procesele-verbale de citare, confirmă caracterul preponderent teoretic al actualei căi de combatere și subliniază necesitatea unei intervenții legislative care să asigure protecția efectivă a drepturilor procesuale ale părților.

II. IMPACTUL SOCIOECONOMIC

Efectele asupra mediului macroeconomic

Reglementarea propusă nu produce efecte directe asupra mediului macroeconomic, întrucât are caracter eminentement procedural. Efecte indirecte pozitive se pot identifica în plan economic prin consolidarea predictibilității și echității sistemului judiciar, factor recunoscut ca esențial pentru încrederea operatorilor economici în sistemul juridic intern și, implicit, pentru atragerea investițiilor. Un sistem judiciar perceput ca echitabil și accesibil contribuie la reducerea costurilor de tranzacție și la îmbunătățirea climatului general de afaceri.

Impactul asupra mediului de afaceri

Mediul de afaceri va beneficia, alături de toți justițiabilii, de un standard mai accesibil de combatere a proceselor-verbale de citare. Întreprinderile, asociațiile profesionale și ceilalți participanți la procesul civil vor putea contesta în condiții echitabile consemnările eronate care le-ar putea afecta poziția procesuală, fără a fi nevoiți să recurgă la procedura greoaie a înscrierii în fals. Această ameliorare a accesului la apărare contribuie indirect la reducerea costurilor procesuale și la o mai bună predictibilitate a contenciosului comercial, mai ales în cazul societăților cu sedii multiple sau cu personal în deplasare frecventă, unde riscul unor consemnări inexacte în procesul-verbal de citare este mai ridicat.

Efectele sociale

Din perspectiva impactului social, propunerea legislativă va contribui semnificativ la întărirea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar și la consolidarea sentimentului că drepturile procesuale sunt efectiv garantate, nu doar declarate formal. Beneficiarii direcți ai reglementării sunt toți justițiabilii care, dintr-o cauză sau alta, se confruntă cu consemnări eronate în procesele-verbale de citare, categorie ce include în special persoanele aflate în situații de vulnerabilitate (persoane vârstnice, persoane cu domiciliul instabil, persoane care lucrează în străinătate, persoane cu nivel scăzut de instruire juridică) care, în prezent, nu dispun de mijloacele necesare pentru a recurge la procedura înscrierii în fals.

Efectele sociale pozitive se vor răsfrânge și asupra reducerii numărului de hotărâri judecătorești pronunțate în absența unei citări efective, fenomen care generează în prezent numeroase situații tensionate, contestații succesive și sentimente justificate de injustiție. O justiție mai accesibilă în privința apărării regularității citării contribuie la

pacea socială și la coeziunea comunității, restabilind raportul firesc între cetățean și sistemul de înfăptuire a justiției.

Evaluarea costurilor și beneficiilor

Analiza raportului cost-beneficiu este net favorabilă reglementării propuse. Costurile asociate sunt practic inexistente, întrucât modificarea operează exclusiv asupra standardului probator aplicabil de instanța de judecată, fără a impune obligații administrative suplimentare, modificări de proceduri operaționale sau alocări bugetare. Pe de altă parte, beneficiile sunt substanțiale și se concretizează în întărirea protecției dreptului la apărare, reducerea numărului de erori judiciare generate de citări defectuoase, scăderea volumului de proceduri extraordinare de retractare a hotărârilor și creșterea încrederii publice în actul de justiție.

III. IMPACTUL FINANCIAR ASUPRA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Impactul pe termen scurt (anul curent)

Pentru anul curent, implementarea prezentei propuneri legislative nu generează impact financiar direct asupra bugetului general consolidat. Reglementarea propusă nu introduce noi atribuții instituționale, nu necesită modificări de sisteme informatice și nu impune nici cheltuieli suplimentare la nivelul instanțelor judecătorești, al instituțiilor responsabile de activitatea agenților procedurali sau al altor autorități publice.

Nu se estimează venituri suplimentare ca urmare a implementării măsurii, întrucât aceasta nu introduce taxe, tarife sau contribuții noi și nu generează surse de venit pentru bugetul de stat.

Impactul pe termen lung (5 ani)

Pe orizontul de cinci ani, proiecția impactului bugetar indică menținerea unui caracter neutru sau ușor pozitiv. Indirect, se pot identifica efecte bugetare favorabile prin reducerea cheltuielilor asociate procedurilor extraordinare declanșate ca urmare a citărilor defectuoase, prin scăderea numărului de proceduri de înscriere în fals - costisitoare și consumatoare de resurse instituționale - și prin eficientizarea generală a activității instanțelor judecătorești.

În măsura în care reglementarea contribuie la scăderea numărului de cauze în care hotărârile sunt desființate pentru nelegala citare, se preconizează economii indirecte la nivelul resurselor judiciare, prin reducerea volumului de muncă suplimentar generat

de rejudecarea cauzelor. Aceste efecte, deși nu pot fi cuantificate exact la momentul actual, sunt în mod cert pozitive pentru bugetul instituțiilor implicate în actul de justiție.

IV. IMPACTUL ASUPRA SISTEMULUI JURIDIC

Implicațiile asupra legislației în vigoare

Prezenta propunere legislativă modifică exclusiv art. 163 alin. (5) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, fără a afecta alte dispoziții ale acestui cod sau ale altor acte normative conexe. Modificarea operează la nivelul standardului probator aplicabil procesului-verbal întocmit de agentul procedural în ipotezele prevăzute de alin. (3) al aceluiași articol și se integrează armonios în arhitectura normativă a Codului de procedură civilă.

Reglementarea propusă este coerentă cu celelalte dispoziții ale Codului de procedură civilă care reglementează forța probantă a actelor și consemnărilor făcute de organele judiciare, contribuind la uniformizarea regimului probator aplicabil în această materie. Modificarea nu afectează nici prezumția de regularitate a actelor de citare și nici obligația agentului procedural de a întocmi procesul-verbal cu respectarea condițiilor de formă și de fond prevăzute de lege.

Compatibilitatea cu reglementările comunitare

Materia procedurii civile interne nu intră în domeniul de competență exclusivă a Uniunii Europene, statele membre dispunând de autonomie procesuală în acest domeniu. Cu toate acestea, reglementarea propusă se aliază principiilor generale ale dreptului Uniunii Europene în materia accesului efectiv la justiție, principii consacrate prin art. 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care garantează dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil.

Soluția propusă este conformă jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, care, în repetate rânduri, a subliniat că modalitățile procedurale interne nu trebuie să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite particularilor de ordinea juridică a Uniunii Europene (principiul efectivității). Reglementarea propusă răspunde acestei exigențe prin asigurarea unui standard rezonabil și accesibil de combatere a proceselor-verbale de citare.

Jurisprudența relevantă

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia art. 6 din Convenție este pe deplin compatibilă cu soluția propusă. Curtea a subliniat că dreptul la un proces

echitabil presupune nu doar o citare formală, ci una efectivă, însoțită de posibilitatea reală a părții de a-și exercita drepturile procesuale, inclusiv aceea de a contesta consemnările eronate care i-ar putea afecta poziția în proces. Curtea a reiterat constant că procedurile interne trebuie să asigure echilibrul între eficiența actului de justiție și protecția dreptului fundamental la apărare.

La nivelul jurisprudenței constituționale interne, Curtea Constituțională a României a subliniat în mod constant că dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil presupun garanții efective, nu doar formale, și că legiuitorul are obligația de a institui mecanisme procedurale rezonabile și accesibile pentru exercitarea acestor drepturi. Soluția legislativă propusă se înscrie în coordonatele acestei jurisprudențe constituționale, contribuind la materializarea principiilor consacrate de instanța de contencios constituțional.

V. CONSULTĂRI DERULATE ÎN VEDEREA ELABORĂRII PROIECTULUI DE ACT NORMATIV

În procesul de elaborare a prezentei propuneri legislative au fost analizate observațiile și opiniile formulate în doctrina de specialitate, precum și aspectele relevante semnalate de practicienii dreptului, avocați, judecători, executori judecătorești, cu privire la dificultățile aplicării actualei reglementări a art. 163 alin. (5) din Codul de procedură civilă. Au fost de asemenea avute în vedere semnalele primite din partea cetățenilor care au experimentat consecințele unor consemnări eronate în procesele-verbale de citare și care au reclamat caracterul prohibitiv al procedurii înscrierii în fals.

Esența recomandărilor primite vizează necesitatea adaptării standardului probator la realitatea practică a activității de citare, astfel încât să se asigure un echilibru rezonabil între eficiența procedurală și protecția dreptului la apărare. Aceste recomandări sunt încorporate integral în soluția legislativă propusă, prin alegerea standardului „probei contrare” ca instrument echilibrat de combatere a procesului-verbal.

VI. ACTIVITĂȚILE DE INFORMARE PUBLICĂ

Informarea publicului privind elaborarea și implementarea prezentei propuneri legislative se va realiza prin mijloacele de comunicare instituționale ale Parlamentului României, inclusiv prin publicarea pe site-urile oficiale ale Senatului și Camerei Deputaților, prin comunicate de presă și prin intervenții în mass-media. Având în vedere caracterul tehnico-procedural al modificării propuse, dar și impactul său direct asupra justițiabililor, se vor avea în vedere acțiuni de informare a specialiștilor dreptului,

precum și a publicului larg, prin intermediul barourilor, al Uniunii Naționale a Barourilor din România, al Consiliului Superior al Magistraturii și al altor structuri profesionale relevante.

VII. MĂSURILE DE IMPLEMENTARE

Modificările instituționale la nivelul administrației publice centrale și locale

Implementarea prezentei propuneri legislative nu necesită modificări instituționale la nivelul administrației publice centrale sau locale. Reglementarea propusă se adresează direct instanțelor judecătorești, în calitatea acestora de organe care apreciază forța probantă a proceselor-verbale de citare, și nu impune crearea de noi structuri administrative sau redefinirea atribuțiilor instituțiilor existente.

Modificările funcționale

La nivel funcțional, instanțele judecătorești vor aplica noul standard probator în cauzele pendinte și în cele care se vor înregistra după intrarea în vigoare a legii, în condițiile generale ale aplicării legii procesuale civile în timp, conform dispozițiilor din Codul de procedură civilă. Nu sunt necesare măsuri organizatorice speciale, întrucât evaluarea probelor face parte din atribuțiile uzuale ale judecătorilor.

Resursele umane și materiale necesare

Implementarea reglementării nu necesită resurse umane sau materiale suplimentare. Activitatea de evaluare a probelor, inclusiv a proceselor-verbale de citare, se va desfășura în cadrul atribuțiilor existente ale judecătorilor, cu mijloacele uzuale ale activității de îndeplinire a justiției. Agenții procedurali își vor continua activitatea curentă, fără modificări ale procedurilor de întocmire a proceselor-verbale.

Prezenta expunere de motive fundamentează necesitatea și oportunitatea adoptării propunerii legislative, demonstrând că soluția propusă răspunde unei nevoi reale a sistemului judiciar român, asigură o protecție efectivă a dreptului la apărare al justiciabililor, este compatibilă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și cu principiile dreptului Uniunii Europene și nu generează costuri suplimentare pentru bugetul general consolidat.

INIȚIATOR

Senator AUR Luminița Păucean-Fernandes ___

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative - Lege pentru modificarea art. 163 alin. (5) din
Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1	PETRIȘOR PEIU	AUR	
2	Toad B. Bixiom	A.U.R.	
3	Costel VÂNTU	FORȚA C	
4	CONSTANTINESCU RODICA	AUR	
5	Petru George Gata	AUR	
6	MARIȘA STEFANESCU	AUR	
7	Sonda M. Ionut	AUR	
8	Părosă George	AUR	
9	ROMAN MARIUS-VALENTIN	AUR	
10	VASILE MARIAN	AUR	
11	NUMITRESCU CRISTINA-GABRIELA	AUR	
12	Stefan Geamănu	AUR	
13	Andrei Dîrțan	AUR	
14	Bărcăni Sorinel	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative - Lege pentru modificarea art. 163 alin. (5) din
Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
15	Ploșescu Lawrencețiu	AUR	
16	Silgeanu Codrin	AUR	
17	STREBA NICUUNA	AUR	
18	SPAU SUMITRU	A.U.R.	
19	ȘIPOS CRISTIAN AUR	AUR	
20	CHERTIF COSTACHE	A.U.R.	
21	Lavinie Șoniu	A.U.R.	
22	Păuceanu - Terrenceș Lucian	A.U.R.	
23	Vlădescu Virgilii .G.	A.U.R.	

LISTA

Suținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea art. 163 alin. (5) din
Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	SIMION GEORGE NICOLAE	AUR	
2.	MUSAT LUCIAN	AUR	
3.	Vulpoi Dorel	AUR	
4.	HRISTU COSMIN	AUR	
5.	LOVIN RAMONA	AUR	
6.	SORIN MUNCACI.	AUR	
7.	GHEORGHE IONEL	AUR	
8.	DOROTA ELENA	AUR	
9.	MICHAU SIMHEL - VIRGIL	AUR	
10.	BORDIAN ALEXANDRU	AUR	
11.	Bogdan Veloscu	AUR	
12.	MIMDRESCU MIC	AUR	
13.	Nalariu Munteanu	AUR	
14.	Radau Georgeta	AUR	

LISTA

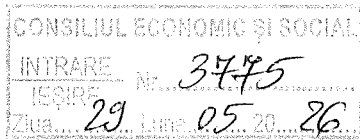
Suținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea art. 163 alin. (5) din
Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
15.	BARȘAN TIBERIU CLAUDIU	AUR	
16.	Negrea Petru-Gabriel	AUR	
17.	BOȘOIU X. J. J.	AUR	
18.	GROȘU VERONICA	AUR	
19.	ȚILEA J. J.	AUR	
20.	IOAN COSMIN TEODOR	AUR	
21.	Lucian Florin PUȘCĂȘU	AUR	
22.	GHEORGHE MIHAI CLAUDIU	AUR	
23.	Prisca Ionela	AUR	
24.	IAGAL MONICA	AUR	
25.	POPESCU ANTONIO GABI	AUR	
26.	VĂRSAN CIPRIAN NICOLAE	AUR	
27.	PUȘCĂȘU PETRE	AUR	
28.	ENACHE AIANA	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea art. 163 alin. (5) din
Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
29.	CIOBANU DANIEL-CĂTĂLIN	AUR	
30.	MITHAEȘU AUGUR	AUR	
31.	KOLAR EDUARD	AUR	
32.	BIRD DANIEL RĂZVAN	AUR	
33.	MITREA DUMITRINA	AUR	
34.	COMAN DRAGOS	AUR	
35.	CACIM GHE MARIUS	AUR	
36.	POJOUKI Florin - Colonel	AUR	
37.	NEGOESCU MIHAI-BOGDAN	AUR	
38.	TANAJA DAN	AUR	
39.	CIPRIAN PARASCHIV	AUR	
40.	GURLOI d'LEVIU - OCTAVIAN	AUR	
41.	PASCARIU MIMAI - COSMIN	AUR	
42.	GIANINA SERBAN	AUR	

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

CAMERA DEPUTAȚILOR

LEGE

pentru modificarea art. 163 alin. (5) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Parlamentul României adoptă prezenta lege

Articol unic – La articolul 163 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, cu modificările și completările ulterioare, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Despre împrejurările arătate la alin. (3) agentul va întocmi un proces-verbal, care va cuprinde mențiunile arătate la art. 164, acesta făcând dovada până la proba contrară cu privire la faptele constatate personal de cel care l-a încheiat.”

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Președintele Senatului

Președintele Camerei Deputaților